

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1939

ΑΡΙΘ. 3

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ*

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἀποτελεῖ οὔτε οἰκονομολογικὴν θεωρίαν οὔτε οἰκονομικὸν σύστημα. Ἐν τούτοις ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος εὐρίσκεται καὶ ἐνίοτε συνθλίβεται μεταξύ δύο ἀντιθέτων πρὸς ἀλληλα οἰκονομικῶν συστημάτων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐπιρρίπτει κατ' αὐτοῦ τὴν μομφήν, ὅτι συμμαχεῖ μετὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ συστήματος. Τὰ δύο ταῦτα συστήματα εἶναι ὁ ἀτομιστικὸς οἰκονομικὸς φιλελευθερισμὸς ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ μαρξιστικὸς σοσιαλισμὸς ἀφ' ἑτέρου. Ὁ Χριστιανισμὸς λοιπὸν σύμμαχος τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ τοῦ μαρξιστικοῦ σοσιαλισμοῦ! Ἴδου δύο ἐκ τῶν πολυαριθμῶν συκοφαντιῶν, αἵτινες ἔχουν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐκτοξευθῆ ἔναντι τῆς θρησκείας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀγάπης. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν θιασῶται καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἑτέρου συστήματος, οἵτινες διατείνονται (καὶ τὴν γνώμην των συμπερίζονται δυστυχῶς καὶ τινες τῶν χριστιανῶν), ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἔχει οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, ὅπως, λέγουν τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὅτι οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα οὐδὲ αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι καθόλου, διότι ἤθην μεταξύ τῶν ἀξιών τούτων καὶ τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων ὑπάρχει μέγα χάσμα. Εἶναι συνήθως αὐτοὶ οἱ puri (οἱ καθαροί, οἱ ἀδιάλλακτοὶ) οἰκονομολόγοι, οἵτινες διακηρύττουν, ὅτι καὶ τὰ αἷτια τῆς συγχρόνου παγκοσμίου κοινωνικῆς κρίσεως εἶναι καθαρῶς οἰκονομικά, ὑλικά. Εἶναι ἄρα γε θάσιμοι οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι; Εἰς τοῦτο τὸ σπουδαῖον ἐρώτημα θὰ προσπαθήσωμεν ἐφεξῆς νὰ ἀπαντήσωμεν δι' ὀλίγων, ὅσον ἐπιτρέπει εἰς ἡμᾶς ἡ κλεψύδρα τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ θέμα τῆς ἀποφινῆς συντόμου ὀμιλίας ἡμῶν θὰ εἶναι «ἡ θέσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος».

Ἐν πρώτοις παρίσταται ἀνάγκη νὰ συνεννοηθῶμεν τί ἐννοοῦμεν λέγοντες «κοινωνικὸν πρόβλημα». Τὸν ὅρον «κοινωνικὸν πρόβλημα» μεταχειριζόμενοι ἐνταῦθα ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ συνήθως τὸν χρησιμοποιοῦν οἱ κοινωνιολόγοι, ἐννοοῦμεν τὸ ζήτημα «τί πρέπει νὰ γίνῃ ἵνα παραμερισθῇ ἡ κοινωνικὴ ἀθλιότης», ἢ, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ οἰκονομολόγου Adolph Wagner, πῶς θὰ

ἐκλίπη ἡ συνειδητὴ ἀποβᾶσα ἀντίφασις μεταξύ τῆς οἰκονομικῆς τοῦ λαοῦ ἐξελίξεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος ἀφ' ἑτέρου. Ἐν ἄλλοις λόγοις «κοινωνικὸν πρόβλημα» λέγοντες ἐδῶ ἐννοοῦμεν τὸ ζήτημα, πῶς πρέπει νὰ διαμορφωθῇ ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Ἐρωτᾶται τώρα, ἐὰν δύναται νὰ λογισθῇ ὡς σύμμαχος οἰκονομικοῦ τινος συστήματος ὁ Χριστιανισμὸς. Βεβαίως ὄχι. Οὔτε φύσει οὔτε θέσει δὲν εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς σύμμαχος οὔτε τοῦ ἀτομικοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ οὔτε τοῦ σοσιαλισμοῦ. Θὰ ἔλεγον, ὅτι ἀπέναντι ἀμφοτέρων τῶν οἰκονομικῶν τούτων συστημάτων ὁ Χριστιανισμὸς τηρεῖ κατ' ἀρχὴν οὐδετέραν στάσιν, ὁποῖαν τηρεῖ καὶ ἀπέναντι τοῦ μήλου τῆς ἔριδος, ὅπερ καλεῖται ἰδιοκτησία, ἂν καὶ διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταδίκης τῆς κλοπῆς ἐπιβάλλει τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν. Ὁ Χριστιανισμὸς ὁμῶς ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀποκτήσεως καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶναι δι' αὐτὸν σκοπός, ἀλλὰ μέσον πρὸς σκοπόν, ὅστις εἶναι ἡ εὐημερία τοῦ συνόλου καὶ πρὸ παντός ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀτόμου τελειοποίησις. Ὁ Χριστιανισμὸς ἕνα ἔχει φυσικὸν ἐχθρόν, τὸν μαμωνισμὸν, τὸν ὁποῖον πατάσσει, πρέπει νὰ πατάσῃ, ὅπου καὶ ἐὰν τὸν εὕρισκῃ, διότι κατὰ τοὺς ἀψευδεῖς λόγους τοῦ Κυρίου «οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεῦεν καὶ Μαμωνᾷ» (Ματθ. ζ' 24). Καὶ δὲν εὕρισκεται ὁ μαμωνισμὸς μόνον πρὸς τὰ δεξιὰ, δηλ. πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλαιοκρατίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερά, δηλ. πρὸς τὸ μέρος τοῦ μαρξιστικοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ μαμωνισμὸς δηλ. οὗτος εἶναι ὁ ὑλισμὸς, ὅστις δὲν ἀποτελεῖ γνῶρισμα μόνον τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ σοσιαλιστικοῦ, τοῦλάχιστον τοῦ μαρξιστικοῦ.

Ἐτερον ζήτημα, ὅπερ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἐδῶ, εἶναι: Ποίαν σχέσιν ἔχει ὁ Χριστιανισμὸς πρὸς τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας καὶ πρὸς τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς εἶπομεν, δὲν εἶναι οἰκονομικὴ τις θεωρία, ἀλλ' εἶναι θρησκεία καὶ ἠθικὴ. Ὅπως ἐπίσης εἶναι ἀληθές, ὅτι καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν εἴλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τὸ διαφέρον οὔτε ἡ πολιτικὴ οὔτε ἡ οἰκονομικὴ πλευρὰ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, ἀλλ' ἡ θαυτέρα καὶ οὐσιαστικώτερα ἐκείνη ὄψις, τὴν ὁποῖαν εἶχεν, ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ πάντοτε τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα, ἐννοῶ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν. Τὸ δὲ ἀμείστον καὶ κύριον μέλημά του ὑπῆρξεν ἀφ' ἑνὸς μὲν

*) Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα ἀπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν τῇ 6 τρέχοντος.

ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, τὴν ὁποῖαν διεκλήρουξεν ὡς τὸ πολυτιμότερον τῶν ἀγαθῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ αἰωνιότης, ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς ἐπείρας τίθενται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξετάζονται πᾶσαι αἱ ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ ἡ ἀπάντησις τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πρόσκλησιν, ὅπως διευθετήσῃ περιουσιακὴν τινα μεταξὺ δύο ἀδελφῶν διαφοράν «Τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;» (Λουκᾶ εἶ' 14). Ἄλλ' ὅμως μόνον κατὰ παρεξήγησιν τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου καὶ ἄλλων παρεμφερῶν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀσχολεῖται μόνον μὲ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς καὶ μὲ τὸν οὐρανὸν καὶ ἀδιαφορεῖ δῆθεν παντελῶς περὶ τῶν ἐπιγείων. Τὸ ἐναντίον ἀπέδειξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας, διὰ τε τῆς διδασκαλίας των καὶ τοῦ παραδείγματός των συμβιβάσαντες ἄριστα ἀτομισμὸν καὶ κοινωνισμὸν.

Καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ ἄλλως, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει μόνον πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ σῶμα. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων συγκειμένη κοινωνία ἔχει διττὴν ὄψιν, ὕλικήν (οἰκονομικήν) καὶ πνευματικὴν, εἶναι καὶ αὐτὴ διφυῆς ἀποτελουμένη ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς. Καὶ ὅπως ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται μὲν νὰ ζῆσῃ χωρὶς ἄρτον, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἀληθεύει πάντοτε τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος» (Ματθ. δ' 4), οὕτω καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία. Ἡ κοινωνία ἔχει ἀνάγκας ὕλικας συγχρόνως καὶ πνευματικὰς ἀλληλενδέτους, ὅπως ἀκριβῶς ἀλληλένδετος εἶναι καὶ ἡ πνευματικὴ μετὰ τῆς σωματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἄρα καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι τὰ αἷτια τῆς σημερινῆς παγκοσμίου κρίσεως εἶναι μόνον ὕλικά, οἰκονομικά, εἶναι ἐξ ἴσου ἀβάσιμος μὲ τὸν ἄλλον ἰσχυρισμὸν, καθ' ὃν ἡ κρίσις αὕτη εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ οἰκονομικὴ φύσις τῆς κοινωνίας εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένη μετὰ τῆς πνευματικῆς καὶ ἐφ' ὅσον αἱ πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀνάγκαι τῆς κοινωνίας τυγχάνουν ἀλληλένδετοι πρὸς τὰς οἰκονομικὰς ἢ ὕλικας, ἐπόμενον θὰ ἦτο νὰ τυγχάνουν ἀπαραίτητοι αἱ ἠθικαὶ πνευματικαὶ δυνάμεις πρὸς ἐξασφάλισιν κανονικῆς καὶ ὀμαλῆς ζωῆς εἰς τὴν οὕτω παρουσιαζομένην διφυῆ κοινωνίαν. Ἡ παραγνώρισις τοῦ τοιοῦτου διφυοῦς χαρακτήρος τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ὑπὲρ τὴν ὕλην ὑπεροχῆς τοῦ πνεύματος ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν πνευμάτων ὡς ἡ κυρία αἰτία τῆς σημερινῆς κακοδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον ἀντιπρόσωποι τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιφανεῖς οἰκονομολόγοι, ὅπως ὁ Sombart καὶ ὁ Spann, ὁ Κάρολος Gide καὶ ὁ Cail laux, ὁ Tawney καὶ ὁ Thomas καὶ ἄλλοι ἀναζητοῦν νέας δυνάμεις ζωοποιοῦς διὰ τὴν κοινωνίαν, δυνάμεις πνευματικὰς, αἵτινες δὲν ἀνευρίσκονται εἰς τὴν οἰκονομίαν. Πηγὴ δὲ ἀκένωτος τοιοῦτων ζωοποιῶν δυνάμεων εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς, ὅστις ἀποτελεῖ σὺνολον πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών ἀνεφίκετου ὕψους. Ἄρα δικαιόταται καὶ ἐμφελεῖ ὁ Χριστιανισμὸς νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος καὶ

νὰ βοηθήσῃ τὴν κοινωνίαν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς κρίσεως τῆς μαστιζούσης αὐτήν, κρίσεως ὄχι μόνον οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς καὶ προπαντὸς ἠθικῆς. Εἶναι δὲ παρήγορον τὸ φαινόμενον, ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν αἰσθητὴν καθισταμένην ἀνάγκην τῆς διαφώτισεως τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων διὰ τῶν ἀκτινῶν τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδανικῶν βαίνει καὶ ἡ ἐπίσης ζωηρὰ γινομένη ὁσημέραι συναίσθησις τῆς ὑποχρέωσιν τῆς Χριστιανισμῶν, ὅτι, ἂν μὴ θέλῃ νὰ φαίνηται καὶ νὰ εἶναι συνυπεύθυνος εἰς τὴν κρίσιν ταύτην, ὀφείλει διὰ τῶν πνευματικῶν τῆς ἀξιών ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἀπὸ τῆς ὕλικῆς του ἢ οἰκονομικῆς πλευρᾶς τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα. Τοῦτο δὲ ὑπῆρξεν εἰς τῶν σκοπῶν, δι' οὓς συνῆλθε, κατὰ τὸ προπαραβλῆθον ἔτος ἐν Ὁξφόρδῃ τὸ παγκόσμιον χριστιανικὸν συνέδριον, ὅπου ἀντιπροσωπεύθησαν αἱ προτεσταντικαὶ καὶ ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι.

Τί λοιπὸν ἔχει νὰ εἴπῃ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπιστικὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, ἡ πραγματικὴ κοίτις τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅπως ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τσοσούτων ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων;

Πρὸ παντὸς μὲν ἄλλου ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ διὰ νὰ εἴπωμεν ἀκριβέστερον, ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διατηρῇ πάντοτε ἐν ἑαυτῇ ζωηρὰν τὴν συνείδησιν καὶ νὰ μὴ παύῃ διακηρύσσουσα καὶ πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις, πρὸ παντὸς δὲ πρὸς ἑαυτήν, τὰς τρεῖς θεμελιώδεις κοινωνικὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἔφερον εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐφήρμοσεν εἰς τὸν βίον του καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ θεὸς τῆς ἰδρυτῆς. Αὗται εἶναι αἱ ἐξῆς: α') ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἀνεκτιμήτου ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δημιουργημένης κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, χάριν τῆς ἀνυψώσεως καὶ σωτηρίας τῆς ὁποίας ἐνηνθρώπησεν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ β') ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἐνότητος καὶ ἀλληλεγγύης τῆς ἀνθρωπίνης οικογενείας, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἔχουν κοινὸν πατέρα, τὸν Θεόν, καὶ χάριν τῆς σωτηρίας τῆς ὁποίας προσέφερον αὐτὴν τὴν ζωὴν του ὡς «λύτρον» ὁ Ἰησοῦς Χριστός, καὶ γ') ἡ μεγάλη ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, ἣτις δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποῖαν οὗτος διεκλήρουξεν ὡς τὸ κύριον γνώρισμα τῶν ὀπαδῶν του καὶ τὴν ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τῆς ὁποίας ἔβρισεν ὡς ἔβρον ἀπαραίτητον πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ πασιγνώστῃ ὁμίλῃ του περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως (Ματθ. κε' 31-46).

Τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει διὰ μέσου ἐξειδικευμένων ὀργάνων αὐτῆς νὰ ἐξετάζῃ πάντοτε κατὰ πόσον αἱ ὑφιστάμενα ἐν ἐκάστη γῶρᾳ οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἐν γένει σχέσεις ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς μνημονευθείσας θεμελιώδεις κοινωνικὰς τοῦ Ἐθαγγελίου ἀρχάς, ἐν ἀρνητικῇ δὲ περιπτώσει νὰ μὴ διατάξῃ νὰ διακηρύσῃ τὴν διαπίστωσιν τῆς καὶ νὰ στηλιτεύῃ καὶ νὰ πατάσῃ τὸ κακὸν ὅπου καὶ ἂν τὸ εὕρισκῃ. Ἄς μὴ λησμονῆθῇ δέ, ὅτι τὸ κακὸν καὶ ἡ ἁμαρτία δὲν ἐμψωλεύουν μόνον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐπὶ μέρος ἀνθρώπων καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς των σχέσεις, ἀλλὰ προσλαμβάνουν ἰδιαίτερον

μορφὴν καὶ εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς οικονομικῆς ζωῆς καὶ διὰ τοῦτο πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ ἀναζητῶνται καὶ νὰ καταπολεμῶνται ὑπ' αὐτῆς. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων ὀφείλει καὶ θετικώτερον νὰ μετὰσχη τοῦ ἀγῶνος πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ διὰ τῆς ἐμπράκτου μερίμνης πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν τῶν πασχόντων, εἴτε τάξεις κοινωνικαὶ εἴτε ἀπλᾶ μέλη τῆς κοινωνίας εἶναι οὗτοι. Ἐπὶ πλεόν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μὲν ἀρμοδία νὰ φιλοτεχνήσῃ οικονομικόν τι σύστημα, εἶναι ὅμως εἰς θέσιν καὶ ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐργασθῆ πρὸς δημιουργίαν τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἐκείνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ ἡδύνατο νὰ διαμορφωθῆ καὶ εὐδοκίμησῃ τὸ σχετικῶς ἄριστον καὶ περισσότερον πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἀγάπης ἐναρμονιζόμενον σύστημα. Τότε ἂς εἶναι βεβαία, ὅτι οὐδεὶς θὰ δικαιούται νὰ συκοφαντήσῃ αὐτὴν, ὅτι ἀποτελεῖ ὄπιον διὰ τὸν λαόν».

Ἐπὶ πᾶσιν ὅμως τούτοις ἡ Ἐκκλησία, συνδυάζουσα ἄρμονικῶς κατὰ τὸ ὑψηλὸν παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος βασιμὸν καὶ ἰδεαλισμὸν, ὀφείλει νὰ υποδεικνύῃ τόσον εἰς τὸν λαόν, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἄρμοδίους, ἅψ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ κακόν, καὶ αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν κακόν, ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ πρέπει πρὸ παντὸς νὰ καταπολεμηθῆ τοῦτο καὶ ὅτι μόνον διὰ τῶν ἐξωτερικῶν μέτρων, καὶ τῶν μάλιστα ριζοσπαστικῶν καὶ διαίαν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραμερισθῆ καὶ νὰ τεθῆ ἐκποδὼν τὸ κακόν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος, παραλλήλως πρὸς τὴν προσπάθειαν τῆς ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω θεραπείας αὐτοῦ, νὰ θαινῆ καὶ ἡ ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω, ἄνευ τῆς ὁποίας πᾶσα ἄλλη βελτιωτικὴ προσπάθεια ἀποβαίνει ματαία, ἅψ' ἑτέρου δ' ὅτι ἡ κοινωνικὴ εὐδαιμονία θὰ ἀποτελῆ ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου μόνον ὄνειρον καὶ ἰδανικόν, τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου δίκην Σισύφου θὰ ἐπιδιώκῃ καὶ πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ἡ ἀνθρωπότης, ἀδιάφορον ἂν δὲν θὰ κατορθώσῃ ποτὲ νὰ τὴν ἐλακλώσῃ. Πολλὰ-ριθμα πειράματα ἀναφερόμενα ὑπὸ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας χιλιᾶδων ἐτῶν ἀρχοῦν εἰς πιστοποίησιν τῆς ἀληθείας ταύτης.

Τοιοῦτο λοιπὸν εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ κοινωνικὸν τῆς Ἐκκλησίας καθήκον, ἢ παραμέλησις τοῦ ὁποίου (πολλάκις καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κόλπους αὐτῆς) ἔχει ὄχι ὀλίγον συντελέσει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀντιχριστιανικῆς παρατάξεως. Ἡ παραμέλησις τοῦ τοιοῦτου καθήκοντος τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δικαιολογηθῆ οὐδὲ εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, ὅπου (ὅπως συμβαίνει παρ' ἡμῶν σήμερον) τὸ Κράτος ἐμολογουμένως τσαυτάς καταβάλλει συντόνους προσπάθειάς πρὸς ἐπικράτησιν τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἐν γένει πρὸς περιορισμὸν τοῦ παντοειδούς κοινωνικοῦ κακοῦ. Διότι ὑπεράνω τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης κείται ὁ ἰδεώδης συνεκτικὸς τῆς κοινωνίας δεσμός, ἡ ἀγάπη, τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἀνθρώπινος νόμος δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ, ἀλλὰ μόνον ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὴν δύναμιν νὰ

ἐμπνεύσῃ, καὶ διότι (ὅπως ὑπεδηλώσαμεν ἤδη) τὸ κοινωνικὸν κακόν, ἐκτὸς τῆς ἐξωτερικῆς ἔχει καὶ τὴν ἐσωτερικὴν του, τὴν ἠθικὴν ὄψιν, τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἄλλη δύναμις εἶναι εἰς θέσιν τελεσφόρου νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅσον ἡ θρησκεία, καὶ πρὸ παντὸς ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Πρὸς ἐπιτέλεσιν ὅμως τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἀποστολῆς χρῆζει ἡ Ἐκκλησία ὀργάνων καταλλήλων, ἔχει ἀνάγκην κλήρου συνδυάζοντος μὲν ὁμοίως πνευματικὴν μὲ ἥθος ἀκραιφνῶς χριστιανικόν. Εἰς τὴν δημιουργίαν δὲ τοιοῦτου κλήρου, ἦτις δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ πρῶτιστον μέλημα τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ἀνδρὸς πεπρωτισμένου διὰ σπανίους πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν προσόντων, δικαιοῦμεθα νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι, ἐπεκτείνουσα τὰς ἀγαθὰς τῆς ὑπὲρ τῆς κοινωνίας προσπάθειάς, θὰ βοηθήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Ἡ ΤΡΙΧΟΤΟΜΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΘΕΩΡΙΑ

[Ἐκ τῶν ἀνεκδότων καταλοίπων τοῦ ἀεμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου]

[2]

Καθόλου εἰπεῖν ἡ φιλοσοφικὴ τριχοτομιστικὴ θεωρία δὲν ἐγκρίνεται ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, ὡσάκις δὲ παρ' αὐτοῖς γίνεται λόγος περὶ «πνεύματος», ὑπονοεῖται γενικῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἡ δωρεὰ καὶ τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ ἀναγεννωμένῳ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀνθρώπῳ. Ἔχομεν δέ, ὡς εἶδομεν, ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ θετικὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐνότητος τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Κατὰ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους ἐκτὸς τοῦ Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ, ὅστις εἶναι τριχοτομιστής, διακρίνων τὸν «νοῦν» τῆς «ψυχῆς», παρουσιάζονται τινες ποιούμενοι διάκρισιν μεταξὺ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ὡς ὁ Γρηγόριος Νύσσης καὶ ὁ Ἐφραίμ ὁ Σύρος, καὶ παρ' αὐτοῖς ὅμως ἡ διάκρισις αὕτη δὲν γίνεται κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν τριχοτομιστικὴν θεωρίαν, ἀλλ' ὑπὸ τὸ «πνεῦμα» ἐννοεῖται ἡ νοητικὴ καὶ λογικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς. Ὡς δὲ καταφαίνεται ἐκ τῆς συνολικῆς αὐτῶν διδασκαλίας καὶ οὐχὶ ἐκ μεμονωμένων φράσεων, ἀπεδέχοντο καὶ οὗτοι τὴν ἐνότητα τῆς πνευματικῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῆς, ὁ δὲ Γρηγόριος Νύσσης καὶ θετικῶς ἀνέπτυξε τὴν διδασκαλίαν ταύτην, ὡς καὶ ἕτεροι ἔτι σαφέστερον ἐπραξαν μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, οἷον ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Ἀύγουστίνος, ὁ Μάξιμος Ὁμολογητὴς καὶ ἄλλοι. Τοῦτων τινὲς ἐξαίρουσι τὸν νοῦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀποχωρίζουσιν αὐτὸν τῆς ψυχῆς ὡς ἴδιον συστατικὸν μέρος, παραδεχόμενοι τὸν ἀνθρώπον δισύνθετον. Τοιοῦτό τι παρεδέχοντο καὶ ὁ Ἀπολλινάριος ὁ Λαοδικεῖας, δοξάζων περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι κατὰ τὴν ἐνοσίχθων προσέλαβε μόνον σῶμα οὐχὶ δὲ καὶ ψυχὴν. Ἀλλ' ὕστερον, πρὸς δικαιολογίαν τῆς αἰρετικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, ἐδέ-

χετο, ὅτι προσέλαβεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ψυχὴν, ἀνευ ὁμῶς τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ ναός, καὶ ὅτι τὸν νοῦν ἀντικατέστησεν ἐν αὐτῷ ὁ Θεὸς Λόγος. Κατὰ τὸν Ἀπολλινάριον, «ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐστὶν ἐκ πνεύματος καὶ ψυχῆς καὶ σώματος· τὸ δὴ πνεῦμα, τοῦτέστι τὸν νοῦν, Θεὸν ἔχων ὁ Χριστὸς, μετὰ ψυχῆς καὶ σώματος εἰκότως ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ λέγεται». Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀνέπτυξε διὰ μακρῶν ὁ Ἀπολλινάριος, σιτηριζόμενος ἐπὶ τῆς τριχοτομιστικῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας. Οὕτω δὲ παρέσχεν ἀφορμὴν, ἵνα καὶ ἐπισήμως ἀποφανθῇ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Διότι οἱ καταπολεμήσαντες τὸν Ἀπολλινარიανισμόν καταπολέμησαν καὶ τὴν τριχοτομιστικὴν αὐτοῦ θεωρίαν, ἐκ τῶν Ἀντιοχέων ὁ Θεοδώρητος Κύρου καὶ ἐκ τῶν Ἀλεξανδρέων ὁ ἁγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. Οὗτος δὲ ἰδίως ἐτόνιζεν ἐν τῇ χριστολογικῇ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ, ὅτι ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς Λόγος «προσέλαβε σάρκα ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ». Μετεχειρίζετο τὴν λέξιν «σάρκα» κατὰ τὸ Γραφικόν «καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς λογικῆς συνισταμένου. «Καὶ ἀπὸ μόνης ἔσθ' ὅτε τῆς σαρκός, τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος κατασημαίνεται ζῶον, τοῦτέστιν ἄνθρωπος». Ταῦτα ἔλεγεν ὁ ἁγ. Κύριλλος, διερμηνεύων τὸ φρόνημα περὶ τοῦ δισυνθέτου τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δ' Ἐκκλησία, καταδικάσασα τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀπολλιναρίου, συγκατέδικασε ρητῶς καὶ τὴν τριχοτομιστικὴν θεωρίαν διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Διότι, μετὰ τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἣτις πρώτη κατέδικασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀπολλιναρίου, ἡ μὲν Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ρητῶς ἀπεφάνητο, ὅτι ὁ ἐνσαρκωθείς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ προσέλαβε πλήρη καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ὅστις συνίσταται ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς λογικῆς. «Ὁμολογοῦμεν ταιγαροῦν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος», ἡ δὲ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰδικῶς κατὰ τοῦ Μονοφυσισμοῦ, τοῦ ἀπορρυσάσαντος ἐκ τοῦ Ἀπολλιναρισμοῦ, ἐπανελάβεν «Ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατέρας ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, συμφώνως ἀπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος». Καὶ ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸν προσληφθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἄνθρωπον ὀνομάζει «ἐμψυχωμένην σάρκα», ἥτοι ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας τέλειον ἄνθρωπον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς λογικῆς. Ὅθεν οὐδεμία ἀπολύτως λείπεται ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατέδικασε τὴν τριχοτομιστικὴν θεωρίαν, διδάξασα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνίσταται μόνον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς λογικῆς. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῶν εἰρημένων Συνόδων, ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρων ἡ Ἐκκλησία, ἀφορμῆς ἐκάστοτε διδομένης, κατέδικασε τὴν ἀδόκιμον θεωρίαν καὶ ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνίσταται ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς λογικῆς, ἥς ὁ νοῦς ἀποτελεῖ «τὸ καθαρῶτατον μέρος», ὡς ἐξεφράσθη ὁ ἁγ. Ἰωάννης Δαμασκηνός,

συναφίσας τὴν πρὸ αὐτοῦ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ δισυνθέτου τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὸν 9' αἰῶνα ὁ Μ. Φώτιος, Πατριάρχης ΚΠόλεως, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν ταπεινῶν ἐχθρῶν του, ὅτι δῆθεν ἐπρόσβευε τὴν ὑπαρξίν δύο ψυχῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τοιαύτη κατηγορία εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμος.

Τὴν θεωρίαν περὶ ὑπάρξεως δύο ψυχῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶς ἀναμαρτήτου καὶ ἐτέρας ἁμαρτικῆς, ὑπεστήριξεν ὁ αἰρετικὸς Κωνσταντῖνος Χρυσόμαλλος, ὅστις εἶχε μυστικὴν πῖνα τάσιν πρὸς κατάργησιν τῆς θείας λατρείας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ἐπὶ Πατριάρχου ΚΠόλεως Λέοντος Στυπῆ (1134—1143), Σύνοδος συνεληθῆσα κατὰ Μάϊον τοῦ 1140 κατέδικασε μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ τὴν ἀνωτέρω περὶ δύο ψυχῶν κακοδοξίαν τοῦ Κωνσταντίνου Χρυσομάλλου.

Ὑπαινιγμοὶ τινες περὶ τῆς φιλοσοφικῆς τριχοτομιστικῆς θεωρίας γίνονται παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τὸν 10' καὶ 11' αἰῶνα, ἐνεκα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδεὶς ὀρθόδοξος θεολόγος αὐτὴν ἀποδέχεται. Μόνον ὁ καταδικασθεὶς αἰρετικὸς Ἰωάννης Ἰταλὸς κατὰ τὸν 11' αἰῶνα ποιεῖται σαφῆ διάκρισιν μεταξύ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Οἱ λοιποὶ ταυτίζουσι τὸ πνεῦμα, ἥτοι τὸν νοῦν, μετὰ τῆς ψυχῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν ψυχολογικῶν συγγραμμάτων τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς ἀναπτύσσεται εἰδικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐξαιρετικὴν θέσιν κατέχει ἡ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ «Προσωποποιΐα», ἐν ἣ ἐκτίθεται τὸ ὀρθὸν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου φρόνημα.

Ἄλλ' ὡς γνωστόν, ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς συμμετέσχε τῶν περὶ Ἠσυχίας, ἥτοι τῆς θεωρητικῆς ἀσκήσεως ζητημάτων τοῦ 11' αἰῶνος, αἵτινα δὲν ὑπῆρξαν ἀσχετα καὶ ὡς πρὸς τὸ προκειμένον ζήτημα. Διότι κατὰ τὰς ἐπανειλημμένως συγκροτηθείσας ἐν ΚΠόλει Συνόδους τῶ 1341 καὶ 1347 κατὰ Βασιλαῦ καὶ Ἀκινδύνου, ἡ Ἐκκλησία ἀπεφάνθη, ὅτι ἡ μὲν θεία οὐσία εἶναι διάφορος τῆς θείας ἐλλάμψεως καὶ χάριτος, ἥτοι τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, καὶ ὅτι ἡ μὲν οὐσία εἶναι ἀμεθεκτος, μεθεκτὴ δὲ μόνον ἡ ἐνεργεία αὐτῆς. Συμφώνως δὲ τῇ ἀποφάνσει ἐκείνῃ, μετὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐξεφωνεῖτο ἀναθεματισμὸς κατὰ τῶν φρονούντων μεθεκτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ μόνον τὴν ἐνεργείαν αὐτοῦ. Τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιάσθη καὶ κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς ΚΠόλεως χρόνους, ὅτε ὁ διαπρεπὴς διδάσκαλος τῶν Ἰωαννίνων Γεώργιος Σουγδουρῆς κατηγορήθη ὡς μὴ παραδεχόμενος πραγματικὴν διαφορὰν μεταξύ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, κατὰ Βασιλαῦ καὶ Ἀκινδύνου. Τῇ 26 Μαΐου 1699 ὁ Σουγδουρῆς ὑπέγραψεν ὁμολογίαν πίστεως, δι' ἣς ἀπέκρουε τὴν κατηγορίαν, ἀποδεχόμενος τὸ ὀρθὸν φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἠθώωσεν αὐτόν¹. Τελευταίως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς

1. Χρυσόστομος Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἱστορικὰ σημειώματα. Ἰωαννίκιος Καρτάνος, Γεώργιος Σουγδουρῆς, Μεθόδιος Ἀνθρακίτης, Χριστοφόρος Εὐσταθίου Ἀκαρνάν, ἐν «Θεολογία» Ἀθηνῶν Δ', 1926 α. 5 ἐξ.

χρόνοις υπεκίνησε τὸ ζήτημα περὶ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁ Ἀπόστολος Μακρόνης († 1905), ὑπολαβὼν ὅτι τὸ «πνεῦμα» ἀποτελεῖ τρίτον συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ κυρίως εἶπε, ὑπὸ τὸ «πνεῦμα» ἐνόει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ χριστιανικὴν ἔννοιαν. Ἐν τῇ ὑποστηρίξει τοῦ φρονήματος αὐτοῦ περὶ «τρισυνθέτου» τοῦ ἀνθρώπου κατέφθασεν εἰς ἀκρότητα, ἢ δ' Ἐκκλησία ἠναγκάσθη νὰ καταδικάσῃ τὸ φρόνημα αὐτοῦ.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΑΡΠΟΥ ΣΥΚΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Α'

«Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν συκὴν εἶχε τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένη καὶ ἦλθε ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐκ εὗρεν· εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοργόνον· ἰδοὺ τρία ἔτη ἐρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐκ εὗρίσκω· ἐκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργῶ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως οὗτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κοπρίαν· κἄν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μή γε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν».

(Λουκ. ΙΓ' 6-9)

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ αἰώνιος καθηγητὴς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐδίδασκε πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου φωτίζεται ἡ διάνοια καὶ γνωρίζει τὰς ἀληθείας, θερμαίνεται ἡ καρδία καὶ ἐνισχύεται ἡ θέλησις εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ εἰς καρποφορίαν, διότι «μία καὶ μόνη ὁδὸς θεραπείας ψυχῆς αὕτη δέδοται, ἡ διὰ τοῦ λόγου διδασκαλία· δι' αὐτῆς γὰρ καὶ κειμένην τὴν ψυχὴν ἐγείρομεν καὶ φλεγμαίνουσαν καταστέλλομεν καὶ τὰ περιττὰ περικόπτομεν καὶ τὰ ἐλλείποντα πληροῦμεν καὶ τὰ ἄλλα ἅπαντα ἐργαζόμεθα, ὅσα εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ὑγίειαν συντελεῖ» (Χρυσοστ. Περὶ Ἱεροσ Λόγ. Δ'). Ὁ Κύριος πρὸς σαφεστέραν διδασκαλίαν ἀνέπτυσε πολλάκις τὰς ὑψίστας καὶ θείας καὶ ζωογόνους διδασκαλίας Του διὰ παραβολῶν, διὰ πλαστῶν τοῦτ' ἔστι διηγήσεων. Μεταξὺ τούτων εἶνε καὶ ἡ τῆς ἀκαρποῦ συκῆς παραβολή, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Τὴν παραβολὴν ταύτην φέρει ἀναπτύξωμεν καὶ μελετήσωμεν προσεκτικῶς πρὸς ὠφέλειαν ἀτομικὴν, οἰκογενειακὴν, κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν.

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς θεοδωρήτου Ἁγίας Γραφῆς θὰ εὕρωμεν τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ζωὴν· θὰ εὕρωμεν τὴν σωτηρίαν τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ τρέφων καὶ ζωογονῶν τὴν ψυχὴν· εἶνε ἡ πανοπλία τοῦ Πνεύματος, δι' ἧς συντρίβονται οἱ ἐχθροὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ στίφη τῶν τὰ θεία παραχαρᾶττόνων καὶ λυμαινόμενων. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καθαρὸς καὶ ἀμόλυντος, εὐδρίσκεται ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ, ὡς ἐν σωστικῇ κιβωτῷ, διεσώθη τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ μυρίων καὶ ἄλλων ψυχοβλαβῶν κλυδῶνων

καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τελευταίου τῶν βαρβάρων κατακλισμοῦ.

Ὁ Ρωμαῖος ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας Πόντιος Πιλάτος διέταξέ ποτε νὰ κατασφάξουν ἀποστάτας τινὰς Ἰουδαίους ἐν Γαλιλαίᾳ, διότι τὸ μὲν δὲν προσέφερον θυσίαν ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων, τὸ δὲ ἐδίδασκον τοὺς ἄλλους νὰ μὴ ὑποτάσσονται εἰς τὴν διαταγὴν τῆς Ἐξουσίας. Τῶν Γαλιλαίων τούτων τὸ αἷμα ὁ Πιλάτος ἀνέμειξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Τὸ τοιοῦτον ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἀσέβεια πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Ἠρώτησαν λοιπὸν περὶ τούτου τὸν Κύριον, ὅστις ἀπήνητησεν οὕτω: «Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἄμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε» (Λουκ. ΙΓ' 1-3). Ὁ Κύριος γνωρίζει τὰ πάντα· ἐγίνωσκεν ὅτι καὶ οἱ ἐρωτῶντες δὲν εἶχον τὴν ἀληθῆ ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν· εἶχον μόνον τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς λατρείας, ἧτις, ὅταν δὲν ζωογονῆται ὑπὸ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς, ὑπὸ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἀποξηραίνει τὴν καρδίαν καὶ ρίπτει εἰς πλάνας καὶ δεισιδαιμονίας, αἵτινες εἶνε ψυχῶλεθροι. Ἡ πίστις, μὴ ζωογονουμένη ὑπὸ τῆς ἀγάπης, εἶνε ἀνωφελής, εἶνε νεκρά. Περιορίζεται εἰς λόγους κενοὺς καὶ τύπους ξηροῦς. Ἐχει, ὡς ἡ συκὴ, φύλλα, ἀλλὰ δὲν ἔχει καρπούς.

Πρὸς πληρεστέραν ἀνάπτυξιν τῆς διδασκαλίας ταύτης ὁ Κύριος εἶπε τὴν παραβολὴν τῆς ἀκαρποῦ συκῆς. Ἡ συκὴ ἐφυτεύθη ἐν ἀμπελῶνι πῖονι. Ἀνεπτύχθη καὶ ἐγένετο ὑψηλὴ καὶ εὐσκόφυλλος, ἀλλ' ἄκαρπος, καταργοῦσα καὶ τὴν γῆν διὰ τὴν ἀκαρπίαν. Βεβαίως ἐκαλλιέργειτο συνεχῶς καὶ λιπαρῶς ὑπὸ τοῦ ἀμπελοργοῦ. Τί δὲν ἔπραξεν οὕτως ὑπὲρ τῆς συκῆς; πᾶσαν φροντίδα κατέβαλε πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ καρποφορίαν. Ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελῶνος περιέμενε καρπούς, ὡς ἦτο ἐπόμενον. Ἐπὶ τρία ἔτη προσήρχετο περιμένων νὰ θρέψῃ καρπούς, ἀλλὰ, κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ συκὴ ἔμενεν ἄκαρπος. Μάτην ὁ φιάνθρωπος Κύριος τοῦ ἀμπελῶνος περιέμενε τῆς ἀκαρποῦ συκῆς τὴν μεταβολὴν καὶ καρποφορίαν. Ἐσκέφθη λοιπὸν ὅτι ἦτο περιττὸν ν' ἀπασχολῇ αὕτη μέρος τοῦ ἀμπελῶνος, διέταξε δὲ τὸν ἀμπελοργόνον νὰ ἐκκόψῃ αὐτήν, ἀλλ' οὗτος παρεκάλεσε νὰ περιμένῃ ἀκόμη ἕν ἔτος. Κατ' αὐτὸ θὰ περιποιηθῇ αὐτήν. «Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος ἕως οὗτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κοπρίαν». Ἄν δὲ δὲν φέρῃ καρπὸν «εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν».

Τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ ἐν ε' κεφαλαιῷ τοῦ Ἡσαίου περιγραφὴ, ἧτις ἔχει σχέσιν μὲ τὴν παραβολὴν ταύτην. Τί σημαίνει ἡ συκὴ, πεφυτευμένη ἐν τῷ ἀμπελῶνι; Ἡ συκὴ αὕτη παριστάνει τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, ὅστις ἀπῆλαυε τῆς προνομίας τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ διαθήκης καὶ τῶν εὐλογιῶν Αὐτοῦ. Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον ἄπειρα πλεονεκτήματα παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. «Τί ἔτι ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου καὶ οὐκ ἐποιήσα αὐτῷ;» Καὶ ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν «σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὦσιν» καὶ ἀντὶ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἔφερον

ἔργα ἀνομίας. Ὁ ἀμπελὼν ἔφερεν, ἀντὶ καρπῶν, ἀκάνθας. «Ἐμείνα τοῦ ποιῆσαι καρπὸν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας». «Ἐμείνα τοῦ ποιῆσαι κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγὴν» (Ἡσαΐα ε', 7). Τί δὲ θὰ πράξῃ ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης ἀπέναντι τῆς ἀκαρπίας ἢ τῆς ἀκανθηφόρου παραγωγῆς τοῦ ἀμπελῶνος; Θὰ συντρίψῃ, θ' ἀπολέσῃ τὸ Ἔθνος τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀπιστίας. «Νῦν δὲ ἀναγγελάω δὴ ὑμῖν τί ἐγὼ ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου. Ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτὸν καὶ ἔσται εἰς διαρπαγὴν καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτοῦ καὶ ἔσται εἰς καταπάτημα».

Ἄλλὰ καὶ πᾶς χριστιανὸς εἶνε, ὡς εἶπεν, συκῆ, πεφυτευμένη ἐν τῷ Ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, ὅστις εἶνε αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἰσέρχονται πάντες οἱ ἄνθρωποι παντὸς Ἔθνους καὶ πάσης φυλῆς. Ὁ χριστιανὸς ἠξιώθη τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅστις ἔχυσεν τὸ τίμιον οὗτοῦ αἷμα πρὸς δικαίωσιν καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ. Καὶ «ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον». (Ἰωαν. Γ', 28). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ ἔχων τὴν πίστιν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν φέρει καὶ καρποὺς γλυκεῖς, τοὺς καρποὺς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης. Ἡ πίστις μεταβάλλει τὴν καρδίαν καὶ ἀνακαινίζει αὐτήν· ὁ χριστιανὸς γίνεται νέος ἄνθρωπος καί, ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει, «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλατ Β', 20). Οὕτω δὲ ὁ χριστιανός, πεφυτευμένος ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, εἶνε ἠνωμένος μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς, διότι ὁ Κύριος εἶνε ἡ ἀμπελος ἢ ἀληθινή, οἱ δὲ πιστοὶ εἶνε τὰ κλήματα καὶ πᾶν κλῆμα φέρει καλοὺς καρποὺς ἐφ' ὅσον εἶνε ἠνωμένος μετ' Αὐτοῦ. «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν» (Ἰωαν. ιε', 5). Διὰ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν δικαιούται ὁ ἄνθρωπος καὶ καθίσταται μέτοχος τῆς δι' αὐτοῦ ἐξαγορασθείσης σωτηρίας. Δὲν εἶνε πλέον ξένος καὶ πάροικος, ἀλλὰ συμπολίτης τῶν ἁγίων καὶ οἰκείου τοῦ Θεοῦ (Ἐφεσ. Β', 19). Ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῶν μυστηρίων καὶ λαμβάνει τὴν χάριν πρὸς πάντα πνευματικὸν ἀγῶνα (Ἐβρ. δ', 14) καὶ γίνεται κοινωνὸς τῆς νίκης, ἣν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκέρδισεν ὁ Χριστὸς (Α' Κορινθ. ιε', 57). Ὁ δεχθεὶς λοιπὸν διὰ τῆς πίστεως τὴν χάριν καὶ δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ πρέπει νὰ ζῆ ἀξίως αὐτῆς, ἠνωμένως μετ' Αὐτοῦ. «Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν» (Α' Ἰωαν. β', 6).

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἀκαδημίας.

Εἶνε ἄξια πολλῆς προσοχῆς ὅσα ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καθηγητῆς κ. Δ. Μπαλᾶνος ἀναλαμβάνων τὴν προεδρείαν αὐτῆς εἶπεν ἐν τῷ λόγῳ του περὶ τοῦ κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν ἔργου καὶ τῆς καθ' ὅλου ἀποστολῆς τοῦ Ἰδρύματος. Κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸν καὶ ἐθνικὸν καθίδρυμα ἡ Ἀκα-

δημία Ἀθηνῶν τὸ μὲν συνέβαλε σημαντικῶς πρὸς προαγωγὴν τῆς Ἐπιστήμης, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, τὸ δὲ συνέτεινε τὰ μάλιστα εἰς τὴν τόνωσιν τῶν μεγάλων ἰδανικῶν καὶ τοῦ ἐθνικοῦ συναισθήματος διὰ τῆς ἐπιβραβεύσεως ἐπιστημονικῶν μελετῶν καὶ πράξεων ἀρετῆς, ἐπέδειξε δὲ λελογισμένην ἐν πᾶσι συντηρητικότητα, ρυθμιστικὴν τῆς πνευματικῆς προόδου διὰ τε τῆς τηρήσεως τῆς παραδόσεως τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς βαθμιαίας ἐξελίξεως καὶ μετὰ συνέσεως προσαρμογῆς πρὸς τὰς ἐκάστοτε πνευματικὰς ἐξορμήσεις. Οὕτω ἡ Ἀκαδημία διὰ τῆς ἀντιλήσεως τῶν καρπῶν τοῦ πνεύματος προάγουσα τὴν ἑθνικὴν, πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκμὴν, ἀπεργάζεται τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον, δι' ὧν δὲ κατώρθωσε μέχρι τοῦδε προοικονομεῖται δλονὲν εὐρυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν τὴν εὐγεντικὴν αὐτῆς ἐπι τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐπίδρασιν.

Ἡ φοιτητικὴ δεοντολογία.

Ἡ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀνωτάτων ἐκπροσώπων τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν πανεπιστημακῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ καθηγητικοῦ σώματος ἐπίσημος ὑποδοχὴ τῶν νέων φοιτητῶν ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθρῳ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπῆρξε, πράγματι, ἄξια τῆς κλήσεως τῶν νεαρῶν μυστῶν τῆς ἐπιστήμης ὡς μελλόντων πνευματικῶν ἡγετῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἡ ἐναρκτήριος προσευχὴ, ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα τοῦ Πρωθυεράρχου τῆς Ἐκκλησίας τελεσθεῖσα, ἡ αὐτοπροσωπία παρουσίας τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ καὶ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, τὸ σοφὸν ἅμα καὶ στοργικὸν περιεχόμενον τοῦ πρὸς τοὺς νεήλδους φοιτητὰς λόγου τοῦ Πρωτάγγελου, πάντα ταῦτα τρανῶς παρέστησαν ὅποια εἶνε ἡ φοιτητικὴ δεοντολογία κατὰ τὸ διάστημα τῶν σπουδῶν καὶ μετέπειτα, ὡς καθηκοντολογία ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κράτους καὶ τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας οἱ σημερινοὶ ἀκαδημαϊκοὶ πολῖται θὰ ἀποτελέσουν ἐπίλεκτα μέλη.

* Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιὴλ δι' ἄρθρου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ποινικὸν Μητρώον καὶ ἡ χειρονομία κληρικῶν» δημοσιευθέντος ἐν τῷ «Ἰερῷ Συνδελφῷ» χαρακτηρίζει ὡς ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ἰερωσύνην τὸ ἀπὸ 8 Ἰουνίου 1938 Β.Δ., δι' οὗ ἐπέρχεται ἡ ἐννομος ἀποκατάστασις τοῦ ἐκτίσαντος τὴν ποινὴν του πολίτου διὰ τῆς εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ὑπὲρ ἀτόμων πιστοποιητικὰ μὴ ἀναγραφῆς αὐτῆς, ἵνα μὴ δυσχεραίνηται εἰς αὐτοὺς ἡ εὐρεια ἐργασίας καὶ ἵνα ἀποτρέπηται ἡ δι' ὅλου τοῦ βίου ἀμαρτωσις τῆς ὑπολήψεως των. Κατὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ πρὸς χειροτονίαν προσερχόμενος θὰ παρουσιάσῃ ἰπόσπασμα ἐκ τοῦ Ποινικοῦ Μητρώου λευκὸν καὶ ἐν ἡ εἰς περιπτώσει εἶχε καταδικασθῆ καὶ ἐκτίσει ποινὴν, ὁ ἀρχιερεὺς δύναται νὰ παρῆσθαι εἰς πλάνην, διότι διὰ τὴν εἰς τὸ ἱερατεῖον κατάταξιν δὲν χωρεῖ ἡ διὰ πάντα πολίτην ὑπὸ τοῦ κράτους ἀσκουμένη φιλανθρωπία· εἰ δὲ μὴ, κίνδυνος ὑπάρχει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν κλῆρον μακοποῦν πρόσωπα, ἀνυπόληπτα καὶ διαβαβλημένα, «ἀτινα, ὁσονδήποτε καὶ ἂν μετανόησαν καὶ δύνανται νὰ καταλάβωσιν ἄλλας θέσεις, δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἱερωθῶσι». Τοῦτου ἕνεκα ἡ Α. Σ. εἰσηγείται τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐν λόγῳ Β.Δ. οὕτως, ὥστε νὰ διδῆται πλήρης ἀντίγραφον τοῦ ποιν. Μητρώου οὐ μόνον διὰ τὰς δικαστικὰς, ἀνακριτικὰς καὶ σφραγιστικὰς ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς, ἵνα διατηρηθῆ τὸ ἀδιάβλητον ἐν τῇ χειροτονίᾳ.

*
 Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μορφή τῆς Ἐκκλησίας» ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Δ. Σ. Μπαλάνος δημοσιεύει ἀρθρον ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς «Νέας Ἑστίας» ἐξ ἀφορμῆς ἀρθρων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μὴ παραμελήσεως τοῦ καλαισθητικοῦ μέρους ἐν τοῖς ναοῖς κατὰ τὰς προσευχάς. Κατὰ τὸν κ. Μπαλάνον, ἐφ' ὅσον ἡ λατρεία δὲν εἶναι τι ἀποτελεσματικὸν ὄλον, ἀλλὰ δεκτικὸν διαρρυθμίσεως ἢ ἀνακαινίσεως εἰς τὰς λεπτομερείας, δεδομένου δ' ὅτι ἄλλο εἶναι οὐσία καὶ ἄλλο ἐμφάνισις, ἦτοι μορφή, ἡ τελευταία μοιραῖως ὑπόκειται εἰς ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον, μόνον δ' εἰς ἐποχὰς παρακμῆς καὶ καταπτώσεως ἐπέρχεται σύγχυσις μεταξὺ πυρήνος καὶ φλοιοῦ, θείου καὶ ἀνθρωπίνου. Πᾶσα ἄρα κατάχρησις ἢ κατάπτωσις ὑπεισέλθουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἱερὰ παράδοσις ἀπαρασάλευτος, ἀλλὰ «πεπαλωμένη πλάνη». Τὰ διορθώτατα τῆς λατρείας, κατὰ τὸν σ., εἶνε ἡ σύντημις τῶν ἀκολουθιῶν διὰ τῆς καταργήσεως τῶν ταύτολογιῶν ἢ τῆς ἀφαιρέσεως ἐπουσιῶδων στοιχείων, καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἐπαναλήψεων, τὰ συροίματα καὶ οἱ θεατρικοὶ τῆς ψαλμωδίας, τὸ ἄσπερμημένον ζῶης καὶ ἐπικαιρότητος ἱερῶν κήρυγμα κλ. «Ἡ ἐκκλησία μας ἔχει ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἀνακαινίσεως, ἐντὸς—ἐνονοῖται—τῆς σφαιρῆς τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἀρχαιοπρεπείας αὐτῆς, εἰς διάφορα πεδία, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ ζητήματα τῆς λατρείας, διὰ νὰ δύναται νὰ ἀνταποκρίνεται τελεσφόρως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς καὶ νὰ διεκδικῇ ἀρροσίωσιν πρὸς ἑαυτήν...».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδριάσεις.

—Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἔτυχε μακρὰς ἀκροάσεως παρὰ τῆς Α. Μ. τῷ Βασιλεῖ, ἐπεσκέφθη δὲ τὴν Α. Β. Υ. τὸν Διάδοχον, τὴν Α. Β. Υ. τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον, ὅστις αὐθημερὸν ἀνταπέδωκεν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ τὴν ἐπίσκεψιν μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πριγκηπίσσης Μαρίας καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν Πριγκηπίσσης Εὐγενίας, ὡς καὶ τὰς Α. Α. Β. Υ. τὰς Πριγκηπίσσης Εἰρηρῆν καὶ Αἰκατερίνην. Ὡσαύτως ἡ Α. Μακαριότης μετέβη τῇ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων πρὸς ἁγιασμὸν εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἐνθα ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς καὶ πάντες ἐν τῷ Παλατίῳ ἠσπάζαντο τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ἠγιασθήσαν. Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ εἰς τὰ Ἀνάκτορα τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου καὶ τῆς Πριγκηπίσσης Ἐλένης τοῦ Νικολάου.

—Εἰς τὰ Εἰρηνικὰ γράμματα τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπήντησαν συγχαιρόντες πάντες οἱ Σεβασμώτατοι Μητροπολίται τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες καὶ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἠψύχησαν τηλεγραφικῶς τὰ δέοντα.

—Ὡσαύτως ἐπισκέφθησαν καὶ συνεχάρησαν τὴν Α. Μακαριότητα, ἅμα τῇ ἐκλογῇ ὁ Ἐξοχότατος κύριος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς κ. Μεταξᾶ, οἱ Ὑπουργοί, πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ξένων διπλωματῶν, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους, οἱ Δήμαρχοι Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ τῶν περὶ τὴν Δῆμον, οἱ Πρόεδροι τῶν ἐν τῇ περιφέρειᾳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κοινοτήτων καὶ τὰ Διοικητικὰ συμβούλια τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ εὐαγῶν Ἰδρυμάτων καὶ Συλλόγων, ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς ἐνθρονίσεως πλήθος λαοῦ προσέρχεται, ἵνα ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν Αὐτοῦ καὶ ὑποβάλῃ συγχαρητήρια.

—Τῇ παραμονῇ τῶν Χριστουγέννων ἡ Α. Μ. ἐχοροστάτησεν κατὰ τὸν μέγαν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναφὶ συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν συνέδρων Φιδιώτιδος, Διδυμοτείχου, Ἱερισσοῦ, Σάμου, Γρεβενῶν καὶ Ζακύνθου, μεθ' ὧν καὶ συνελευτοῦργησεν τὴν ἐπομένην. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν πάντες οἱ ἀνατέρω καὶ οἱ λοιποὶ συλλειτουργήσαντες κληρικοὶ ἔλαβον τὸν εἰδισμένον ζῶμὸν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ.

—Ὡσαύτως τῇ παραμονῇ τοῦ Νέου ἔτους, μετὰ τὸν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναφὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον Ἑσπερινόν, ἀκόμη ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ἡ Βασιλοπῆτα καὶ παρετέθη δαίπνον, εἰς ὃ παρεμάθησαν πάντες οἱ ἐν Ἀθήναις εὐρι-

σκόμοιοι Σεβ. Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες, ὁ ἀναπληρῶν τὸν παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικῶν Ἐπιτροπὸν κ. Α. Φιλιππίδης, οἱ Ἐξοχοὶ τοῦ Παναγιῶν Τάφου καὶ τῆς ἱ. μονῆς τοῦ Σινᾶ καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν ἑτέρῳ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς προσεφέρθησαν ἐδέσματα εἰς πάντας τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

—Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Δευτέρας ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Σιβιτανίδειον Σχολήν, ὡς Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ αὐτῆς Συμβουλίου, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν, παρέσχε δὲ, ἀφοῦ ἐξήτασεν λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν Σχολήν, πατρικᾶς νοουθείας πρὸς τοὺς τροφίμους καὶ τοὺς Καθηγητάς, ἐκφράσας τὴν χαρὰν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐν τῇ Σχολῇ συντελούμενον ἔργον καὶ εὐλογήσας πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας προήδρευσε τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς. Ὡσαύτως προήδρευσε ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ ἑτέρας συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν, καὶ ὁμοίως τοιαύτης τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐξοχῆς τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν.

—Ἐπανειλημμένως ὁ Μακ. συνεσκέφθη μετὰ τῆς ἐκ καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ κ. Α. Ρουσοπούλου, καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἑτέρων εἰδικῶν συσταθείσης παρ' αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν τῇ ἱ. Μονῇ Πετράκῃ ἀνεγειρομένου Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, τὸ ὅποιον καὶ ἀετοπροσώπως ἐπεσκέφθη πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν καὶ μελέτην.

—Εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Λυκαίου τῶν Ἑλληνίδων, ἐπισκεφθὲν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὅπως ὑποβάλῃ τὰ σέβη αὐτοῦ ἡ Α. Μ. ἀνεκοίνωσεν ὅτι οἱ εὐλαβεστάτοι ἐφημέριοι καὶ ἱεροκήρυκες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐνετάλησαν ὅπως ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ Λυκαίου καθιερωθείσης ἐκάστη 2α Φεβρουαρίου ἑορτῆς τῆς μητρὸς, ὁμιλήσωσι πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα καταλλήλως περὶ τῆς ἱερότητος τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐλληνίδος μητρὸς.

—Ἐξεδήμησαν πρὸς Κύριον καὶ ἐκηδεύθησαν ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ τιμῇ καὶ ἀγάπῃ ὑπὸ κλήθους λαοῦ δύο ἐκ τῶν παλαιῶν ἐφημερίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ πρωτοπροσβύτατος Ἀντώνιος Κόκκινος ἐφημέριος τοῦ ἐν Ἀθήναις ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ ὁ Οἰκονόμος Γεώργιος Στεφανόπουλος, ὄργανοτρόφος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐφημέριος τοῦ ἐν Ἀθήναις ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Τὰς οἰκογενεῖας τῶν μετεπίστατων συνελυπήθη ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, ὅστις καὶ προστάς τῶν νεκρωσίων ἀκολουθιῶν ὁμίλησεν ἐπικαιρῶς.

—Τὸν Μακάρ. Ἀρχιεπίσκοπον, ἐπισήμως προσκληθέντα ἀνεβλήρσεν ὁ Θεοφ. βοηθὸς Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, ἀναγνοὺς καὶ διαβιβάσας εὐχὰς καὶ συγχαρητήρια τῆς Α. Μακαριότητος, εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Βασιλοπῆτας τῆς Φοιτητικῆς Ἀέσεως καὶ τῆς Ἑθνικῆς Ὄργανώσεως Νεολαίας, τὴν ἔναρξιν τοῦ Συνεδρίου τῶν περιφερειακῶν διοικήσεων τῆς Νεολαίας, τῶν τῇ Παντιῷ σχολῇ μαθημάτων τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, τῶν μαθητικῶν συσπειρώσεων καὶ τῆς ἐκθέσεως ἐλευθέρων καλλιτεχνῶν.

—Κατὰ τὴν δημοσίαν τῆς Ἀκαδημίας συνεδρίαν τῆς προπαραελθούσης Πέμπτης ὁ καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Δ. Μπαλάνος ἀναλαμβάνων τὴν προεδρείαν τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, εἶπε τὸν προεδρικὸν αὐτοῦ λόγον, ἐν ᾧ ἀνέπτυξε τὸ κατὰ τὴν πρώτῃν δεκαετίαν τῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρυματος συντελεσθὲν ὑπ' αὐτῆς ἔργον ὡς καὶ τὸν προορισμὸν καὶ τὴν καθ' ὄλου θέσιν τῆς Ἀκαδημίας ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τοῦ ἔθνους.

—Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προέβη τῆς εὐκτηρίου τελετῆς, τῆς γενομένης ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ δεξιώσει τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγγραφέντων νέων φοιτητῶν. Χορῶδιᾳ φοιτητικῇ ἐψίλα τὰ τεθεσπισμένα ἱερὰ ἕσματα, μετὰ δὲ τὸν πολυχρονισμὸν τοῦ Βασιλέως ὁ Πρύτανης διὰ προσλαλίας ἀνέπτυξε τὰ καθήκοντα τῶν νέων ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν καὶ τὰς ἐπ' αὐτοὺς στηριζόμενας προσδοκίας, ἐφωδίασε δὲ αὐτοὺς διὰ τῶν καταλλήλων ὑποθηκῶν. Κατὰ τὴν τελετὴν παρήσαν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐπι-

σθευμάτων και Ἐθνικῆς Παιδείας, ὁ παρ' αὐτῷ κ. Ὑφυπουργός, ὁ Γενικός Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας και ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκπαιδευτικῆς, ὡς και σύμφωνα τοῦ διδασκαλικῶν προσωπικῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1 (1939) φύλλῳ τοῦ «Πανταίνου» δημοσιεύεται «Διάταξις πατριαρχικῆ ἐν Συνόδῳ περὶ ἐκλογῆς Πατριάρχου» Ἀλεξανδρείας μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου τοῦ ἔτους 1937 ἐπελθοῦσάν συνεννόησιν μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας και τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ κανονίζεται ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας διὰ τῆς δημοσιευομένης Διατάξεως, στηριζομένη ἐπὶ τῶν θεῶν κανόνων και τῶν ἔγκυροτέρων, ἐθίμων τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας και, εἰδικώτερον, τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας. Ἡ Διατάξις ἀποτελεῖται ἐκ 37 ἀρθρῶν, ὑπογράφεται δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου και τῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ ἀποτελούντων τὴν Ἱ. Σύνοδον Σεβασμ. ἑξ Ἀρχιερέων. Κατὰ τὴν Διατάξιν ταύτην, ἐκλέξιμος διὰ τὴν Πατριαρχεῖαν εἶνε αὐτοδικαίως μὲν πάντες οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ θρόνου, ἐφ' ὅσον ἔχουσι τὰ ἐν τῷ Κανονισμῷ τοῦτ' ὀριζόμενα προσόντα διὰ τὰ εἶνε δὲ τις ἐκλέξιμος δέον τὰ ἔχη μορφῶν θεολογικῆν μαρτυρουμένην διὰ διπλώματος Ἑλληνορθοδόξου Σχολῆς, τὰ ἔχη ἡλικίαν οὐχὶ κατωτέραν τῶν 40 ἐτῶν, τὰ εἶνε κατηριθμημένους εἰς τὸν κλῆρον τοῦλάχιστον ἀπὸ 10 ἐτῶν, τὰ εἶνε καθαρὸς ἀπὸ πλάνης περὶ τὴν πίστιν και ἠθλίδος περὶ τὸν βίον, τὰ ἔχη δὲ βαθμὸν Ἀρχιερέως ἢ Ἀρχιμανδρίτου ἢ Ἀρχιδιακόνου. Ὡς Ἀρχιερεὺς δύναται τὰ εἶνε ἐκ τοῦ ὅλου σώματος τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὀφείλει δὲ τὰ εἶνε Ἀρχιερεὺς ἀπὸ πέντε τοῦλάχιστον ἐτῶν. Ὡς Ἀρχιμανδρίτης δὲ ἢ Ἀρχιδιάκονος δέον τὰ ἀνήκη εἰς τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας και τὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ τὸν τοῦλάχιστον ἔτη εἶτε εἰς μίαν μόνον, εἶτε εἰς πλείονας τῶν ἐξῆς θέσεων: Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀλεξανδρείας ἢ Καίρου, Ἀρχιεπισκοπικῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, Προέδρου Πατριαρχικοῦ Δικαστηρίου. Δι' Ἀρχιερεῖς τοῦ θρόνου ἢ προὔληθρα εἰς τὰς θήσεις ταύτας μεταρτίζεται ὡς Ἀρχιερατικῆ Διακονία.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποτελουμένη ἀπὸ 7 τοῦλάχιστον Μητροπολίτας, συμπληρουμένη δὲ μέχρις 7 δι' ἐνὸς Ἀρχιερέως τῶν Πατριαρχεῶν ΚΠόλεως, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων και τῶν ἐγγύθι Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου και Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν Προέδρων αὐτῶν πρὸς τοῦτο ὑποδεικνυομένων, ἀν τύχῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν Συνοδικῶν τὰ εἶνε κατώτερος, ἐκλέγει διὰ πλειοψηφίας τοῦ Σώματος μεταξὺ τῶν τριῶν ὑποψηφίων τὸν μέλλοντα Πατριάρχην και ἀνακηρύσσει αὐτὸν διάδοχον τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου Μάρκου.

Ἀρχομένου τοῦ νέου ἔτους ἢ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης ἀπέλυσεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀπὸ τὸ κλίμα τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐν διασπορᾷ εὐσεβεῖς ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἰδίως δὲ τοὺς μὴ συγκεκρωμένους εἰς κοινότητα μετὰ ναοῦ και ἱερέως, παρακαλυόμενος ὅπως μὴ παρασύρῃνται ὑπὸ ξένων προπαγανδῶν και φητῶν εἰς ἄλλας ἐκκλησίας, μεθ' ὧν οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ Α. Μ. δηλοῖ ρητῶς και σαφῶς ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μετ' οὐδεμιᾶς ἄλλης εἶνε ἠνωμένη δογματικῶς, οὐδὲ ὑπάρχει μυστηριακὴ ἐπικοινωνία (intercommunion) μετὰ τῶν Καθολικῶν και τῶν Προτεσταντικῶν αἱρέσεων, συνεπῶς οἱ ὀρθόδοξοι, οὐτε τὰ μεταλαμβάνουσιν ἐκ τοῦ ποτηρίου αὐτῶν ἐπιτρέπεται, οὐτε τὰ τελῶσι γάμους και βαπτίσεις παρ' αὐτοῖς. Ὡσαύτως μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Κοπτῶν (Κοπτοορθοδόξων) και Ἀρμενίων μόνον φιλικαὶ σχέσεις και σχέσεις χριστιανικῆς ἀγάπης συνδέουσιν τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ὅχι ὅμως δογματικῆς οὐτε μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας. Οἱ μεταλαμβάνοντες λοιπὸν ἐκ τοῦ ποτηρίου τῆς Εὐχαριστίας αὐτῶν ἀποκοπεύουσιν ἐν ἀγνοίᾳ τῶν αὐτοῖς ἐαντοῦς ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν ἧ ἔγεννηθήσαν, ἐβαπτίσθησαν και ἀνετρέφθησαν, ἐπὶ πλῆθος δὲ δίδουσι κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους και λύπην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν μεγάλῃν προσενοῦσι. Μέχρις οὗ δ' εὐκολοῦντῃ ἢ Ἐκκλησία ἡ ἀποσταλῆ πρὸς αὐτοὺς ἱερεῖα. ὁ Πατριάρχης συμβουλεύει τὰ ὑπομένει προσενοχόμενος και ἀναγιγνώσκωντας κατ' οἶκον ἢ καθ' ὁμάδας τὰ ἱερὰ

Εὐαγγέλιον και ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, «κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων ἡμῶν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν διωγμῶν». Ὅσοι δ' ἐκ τῶν χριστιανῶν εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κέντρων δέον τὰ ζητῶσι πληροφορίας και ὁδηγίας παρὰ τῆς πλησιεστέρας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὥστε τὰ γίνονται ἢ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανονισμῶν προβλεπομένη ἐκκλησιαστικῆ οἰκονομία, δεδομένου, ὅτι μυστήρια τελούμενα ὑπ' ἄλλης Ἐκκλησίας δι' ἡμᾶς εἶνε ἄνυρα και ὡς μὴ γενόμενα, οὐδὲ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Παλιτείας ἀναγνωρίζονται».

— Π Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 65 και 66 τοῦ Α. Ν. 1369 τοῦ 1938 «περὶ ἱερῶν ναῶν και ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὡπως καταλάβωσι τὴν καινὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Ἀρτῇ ἱ. ἐνορ. ναοῦ τοῦ ἁγ. Γεωργίου.

Ὅριζομεν δὲ πρὸς ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν ὑποψηφίων μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 67 τοῦ ὡς ἄνω νόμου πιστοποιητικῶν προθεσμίαν ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἐκκλησία». Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1939.

† Ὁ Ἀρτῆς Σπυρίδων

Ἱ. Μητρόπολις Μεσσηνίας

Προκειμένου τὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τῶν ἐφημερίων τῶν ἱ. ναῶν 1) Ἀναλήψας τοῦ Σωτήρος Καλυμῶν 2) ἁγ. Θεοδώρου Ἀρφαρῶν 3) ἁγ. Ἀθανασίου Βαλύρας 4) ἁγ. Ἰωάννου Πιπερίτσας 5) ἁγ. Ἀθανασίου Ἀδριανῆς 6) Γεννησίου τῆς Θεοτόκου Καινοῦρου Χωριοῦ Μεθώνης 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Στεφάνου 8) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πλατανοβρύσεως Ἀριστομένους και 9) ἁγ. Ἰσάννου Μαγούλας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους και κατηνημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 66 παρ. 2 και 4 τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369 προσόντα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ». Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1939

† Ὁ Μεσσηνίας Πολύκαρπος.

Ἱ. Μητρόπολις Φλωρίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 65 τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369) 1938 «περὶ ἱερῶν ναῶν και ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ διὰ τοῦ ἀρθ. 66, ἐδαφ. 4 τοῦ ὀριζόμενου νόμου ὀριζόμενα προσόντα τὰ καταλάβωσιν τὴν καινὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Μεσίτῃ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὅπως μέχρι τῆς 18 τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1939 ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ διὰ τοῦ ἀρθρου 68 τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου τὰ ἀνακηρυσθῶσιν ὑποψηφιοὶ ἐφημεριοὶ τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ ναοῦ. Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 10 Ἰανουαρίου 1939.

† Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος

Ἱ. Μητρόπολις Φιλίππων και Νεαπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 65, 66 και 68 τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369) 38 «περὶ ἱερῶν ναῶν και ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 68 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων ἐφημερίων τῶν χρησεουσῶν θέσεων: 1) Ἐν τῇ πόλει Καβάλλας α) Παναγίας β) Ἁγίου Γεωργίου γ) Ἁγίας Παρασκευῆς και δ) Τιμίου Προδρόμου. 2) Ἐν τοῖς χωρίοις α) Δουκαλιῶν β) Διαλεχτοῦ γ) Δρυμούσης δ) Παλαιᾶς Καβάλλας ε) Κερρασιῶν στ) Φιλίππων ζ) Ζυγοῦ η) Νικητῶν και Σιγγυτοῦ θ) Ποντολεϊβάδων ι) Δουκαδίου ια) Ἀβραμηλιάς ιβ) Ἁγίου Κοσμῶ γ) Κορυφῶν ιδ) Δρυμίας και Χαλεπίου και ιε) Ἀγιάματος. Ἐν Καβάλλῃ τῇ 11η Ἰανουαρίου 1939. † Ὁ Φιλίππων και Νεαπόλεως Χρυσόστομος.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΗΣ

Τύπος «Φοῖβος» ἄδὸς Ἀμυνάτου 4. Τηλ. 64-229